

Slovenski dom

Štev. 231

V Ljubljani, sreda 9. oktobra 1940

Leto V

Ameriške priprave proti Japonski

Vo na pripravljenost v ameriški mornarici, posveti predsednik Roosevelt z vojaškimi poveljniki, napovedi o bližajočem se spopadu na Daljnem Vzhodu

New York, 9. oktobra. o. Reuter poroča: Predsednik Združenih držav Roosevelt je imel včeraj dolg posvet s poveljniki mornarice admiralom Richardsonom. Za tem je predsednik sprejel še vojnega ministra Stimpsona.

Vsi dopusti v ameriški vojni mornarici so ustavljeni. Vse ladje imajo polno število moštva, kakor ob vojnem času. Naložile so tudi toliko kuriva, streliva in živeža, kakor je to določeno ob vojnem stanju. Obseg in značaj vojnih priprav v ameriški mornarici je približno tak, kakor je bil leta 1917 mesec dni pred vstopom Združenih držav v svetovno vojno. Vse kaže, da se Združene države pripravljajo na to, da bo moralo njihovo brodogradništvo v Tihem morju v kratkem, mor-

da že tedaj, ko bo Anglija odprla čez Birma pot za pomoč Kitajcem, kakor je japonski vladi že sporočila.

Vladni krogi menijo, da bo zaradi obvestila angleške vlade o cesti skozi Birma razvoj na Daljnem vzhodu dosegel višek krize. Poudarjajo, da bo angleški sklep odvisen od stališča japonskih vojaških poveljnikov po podpisu trozveze, prav tako pa bo vplivalo tudi razmerje Anglije do USA. Amerika nikakor ne namerava sprožiti ofenzive proti Japonski, če bi pa Japonska hotela groziti ameriškim koristim, tedaj bo Amerika vztrajala pri svojih pravicah in dokazala, da to stališče ni prav nič neupoštevano. Ameriška vlada meni, da vse javno mnenje podpira

tako stališče.

Japonski veleposlanik Horinuchi se je poslovil od ameriškega zunanjega ministra Cordella Hulla, ker odhaja na »uradni dopust«. Hull je še enkrat povabil Horinuchija in se z njim dolgo razgovarjal. Ob tej priliki je Cordell Hull razložil japonskemu veleposlaniku stališče USA v vprašanjih, ki se nanašajo na skrajni vzhod. To stališče bo Horinuchi sporočil svoji vladi v Tokiu.

Angleški veleposlanik lord Lothian je po včerajšnjem razgovoru z Rooseveltom izjavil, da ne bo odšel na poročanje v Anglijo, ker je od svoje vlade prejel obvestilo, da bo najbrž prišlo sredi meseca do krize na Daljnem vzhodu in sicer zaradi cest v Birmaniji.

9. X. 1934 - 9. X. 1940

Vesti 9. oktobra

Zemunsko taborišče Nemcev, ki se selijo iz Bezarabije v domovino, je včeraj obiskala tudi kneginja Olga, kateri so ureditev taborišča razkazali voditelji preseljevalne organizacije.

Sveti oče Pij XII. je poslal čestitke angleškemu kralju in kraljici, da sta se rešila 14. septembra, ko so nemške bombe zadele angleški kraljevi grad v Londonu.

O hudem angleškem letalskem napadu na Berlin v noči od ponedeljka na torek ostro piše ves nemški tisk, ki pravi, da ni nobena bomba padla na kako tovarno ali vojaški cilj, temveč samo na bolnišnice. Bombe so vrgli šele potem, ko so z raketami razsvetlili vse mesto ter si pazljivo izbrali svoje cilje, pravi neko poročilo DNB.

Angleško letalstvo v Afriki je včeraj bombardiralo francosko železnico iz Džibutija v Adis Abebo. Po angleških vesteh je bilo proga precej poškodovana.

Dve novi skupini ameriških rušilcev sta včeraj pripluli v kanadska pristanišča, kjer so jih prevzeli Angleži.

Poročila o letalskih izgubah

Včerajšnje nemško poročilo:
32 angleških letal zbitih,
13 nemških pogrešanih.

Današnje angleško poročilo:
8 nemških bombnikov sestreljenih,
2 angleška lovca izgubljena.

Angleško pomorsko poveljstvo je izdalo sporočilo, da je bilo v tednu do 19. septembra potopljenih vsega 15 angleških in zaveznikovih trgovskih ladij s skupno 72.800 tonami.

Italijanski uradni krogi odločno zanikujejo angleške in ameriške vesti o tem, da misli Italija ustanoviti novo Balkansko zvezo brez Turčije. V zvezi bi bile Bolgarija, Romunija, Jugoslavija, Grčija in Albanija ter posredno tudi Italija kot gospodarica Albanije.

Angleški poslanik v Moskvi Cripps je imel v petek dolg posvet s sovjetskimi zunanjimi ministrom Molotovim.

Romunska policija ter železna garda sta včeraj izvedli preiskavo pri bratu gospe Lupescu, v kateri je dejal, da ga je dobil od sestre, naj si havi v Bukarešti hišo.

Francoske oblasti so dale internirati zbirališča letalskih tovarov Plocha, Juda, ki je v družbi z bivšima letalskima ministroma Cotom in La Chambroom hudo škodoval francoskemu letalstvu s tem, da je iz slabega materiala izdeloval letala znanke »Ploche«, ki so bila tako za nič, da so jih v začetku sedanje vojne preprosto uporabljali, letala pa jim niso dejali drugače kakor »leteče krste«.

Angleški poslanik v Bukarešti je sporočil vsem angleškim podnikom v Romuniji, naj takoj zapuste to državo.

Zadnji nočni napad na Berlin je spet pokazal pravi obraz Anglije, to je tiste Anglije, ki zahteva, da se nemško pleme uniči, Anglije kolonialnih nasilnikov. Angleži sami hočejo, da jih Nemci uničijo in bodo to tudi storili ter bodo za zločinski nočni napad na Berlin izvedli hudo maščevanje, piše glasilo narodno-socialistične stranke »Angriff«.

Govor predsednika angleške vlade o letalski vojni in o angleškem ojačevanju

London, 9. okt. o. Predsednik angleške vlade Churchill je imel včeraj govor o sedanjem vojaškem položaju. Med drugim je dejal:

»Po mesecu nemških letalskih napadov, ki naj bi izbrsali iz tal angleška mesta, so od 15. septembra dalje izostali nemški sturmoglavci. Na 24 ur je povprečno napadalo Anglijo 400 nemških letal. V zadnjih desetih dneh so nemški napadi precej pomehali, zdi se, da nemški piloti ne zmorejo več naporov in lahko mečejo bombe samo na slepo. Zdi se torej, da je Nemčija ta mesec porabila velik del svoje letalske sile za bombardiranje lahkih ciljev.

Od začetka poostrene letalske vojne je bilo 8500 mrtvih, 13.000 ranjenih. Vlada je računala, da bo pri vsakem nočnem napadu 3000 mrtvih in 12.000 ranjenih. Čeprav je tvarna škoda zaradi nemških napadov velika, bi nemški bombniki razrušili šele v desetih letih polovico hiš v Londonu, če bi skozi napadali tako, kakor so ta mesec. Toda preden to teh deset let preteče, se bo narodnemu socializmu v Nemčiji marsikaj zgodilo, pa tudi Italijo še čakajo preizkušnje, na katere ni računala.

Nasli se bodo novi načini za preprečevanje letalskih napadov pozimi, toda naj Nemci sami odkrijejo kakšni bodo načini. Vlada bo storila vse potrebno, da bo na razpolago dovolj zavetišč, strehe in hrane za žrtve letalskih napadov. Nemški poskus za ustrahovanje angleškega ljudstva bo propadel, kakor so propadli drugi poskusi.

Nemci imajo nedvomne resne načrte, da bi poskusili v eni noči spraviti pol milijona moč čez morje — ali v morje. Glavni vzrok, da do poskusa za vdor v Anglijo še ni prišlo, so blesteče zmage angleških lovcev 15. avgusta, 15. septembra in 27. septembra. Ti dnevi so dokazali, da angleško letalstvo gospodari nad Anglijo, kar je omogočilo vojni mornarici, da se je ojačila z novimi edinicami in bo zdaj pokazala svojo moč. V letalstvu je Anglija danes dosti močnejša, kakor je bila meseca maja.

Ne velja prerokovati, kaj se bo zgodilo v Afriki, ko bodo angleške ojačene čete prišle v tesnejši stik z nasprotnikom.

7500 nemških vojakov v Romuniji

London, 9. oktobra. (Reuter) o. V dobro obveščenih krogih zatrjujejo, da je prislo v Romunijo 7.500 nemških vojakov. Večje število se jih je utaborilo v Sighsoraaju, kjer bodo stražili petrolejske vrelce. Več nemškega vojaštva, ki je pripeljalo s seboj tudi protiletalske topove, se je pa ustavilo tudi v Giorgiu.

Isti krogi poudarjajo, da se je nemško vrhovno poveljstvo nastanilo v Bukarešti in skupno deluje z romunskim generalnim štabom. Nemško vojaštvo prihaja v Romunijo čez Slovaško in pa po Donavi.

Letalsko uničevanje se nadaljuje

Ojačeni nemški napadi na London in angleška mesta, nepretrgani angleški nočni poleti nad nemško ozemlje

Berlin, 9. oktobra. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča: Močnejši oddelki bojnih letal so ob včerajšnjih poletih v Londonu bombardirali z bombami najtežjega kalibra naprave zahodno od pristanišča ob Temzi ter ladjedelnice Commercial in West India. Opaziti je bilo mnogo požarov, ki so jih zanetile bombe. Pri tem so se odlikovali zlasti lahki bombniki iz oddelka, ki mu je poveljeval maršal Kesselring.

Preteklo noč so britanska letala letela nad več kraji v Nemčiji. Njihov glavni cilj je bil Berlin. Po zaslugi obrambnih ukrepov se je posrečilo večino teh letal prisiliti, da so spremenile smer, medtem ko je del letal prisel tudi nad nemško prestolnico. Spet so padle bombe na več bolnišnic, stanovanjskih hiš, skladišč, železniških prog ter je bila prizadeta na nekaterih krajih tvarna škoda. Na žalost je večje število mrtvih in ranjenih. Dve britanski letali sta bili sestreljeni v bližini Berlina. Zbilo jih je na tla protiletalsko topništvo. Sovražnik je včeraj izgubil 32 letal, 13 nemških pa je izginilo.

London, 9. oktobra, o. Uradno poročajo, da so snoči pozno zvečer nemška letala napadla več mest v južnovzhodni Angliji in povzročila neznatno škodo, nekoliko oseb je bilo ubitih in ranjenih.

Tudi tu so Angleži dosti na boljšem, kakor pa so bili pred mesecem dni. Poskus pred Dakarjem je izpadel neugoden, ker je tam bilo francosko vojno brodogradništvo, razvil se je boj, ki ga ni nihče želel, in v tem boju so Angleži potopili dve francoski podmornici, zažgali dva rusilca ter hudo poškodovali eno križarko. Hudo pa sta bili poškodovani ena angleška oklop-nica in ena angleška križarka.

Trojna zveza med Nemčijo, Italijo in Japonsko je najbolj neugodna za Japonsko, ker ni videti, kako naj bi ji šli Nemčija in Italija v nevarnosti na pomoč. Ta pogodba je naperjena proti Združenim državam in proti Sovjetski Rusiji. Sprejem, ki ga je bila deležna

Tesnejše zveze med Sovjeti in Turčijo

Iz ava turškega poslanika, ki je nenadno odpotoval po dolgih mesecih v Moskvo

Carigrad, 9. okt. m. Pred svojo vrnitvijo v Moskvo je turški veleposlanik v sovjetski prestolnici, Ali Hajdar Aktaj sprejel časnikarje ter jim dal krajšo izjavo o sedanjih odnosih med Turčijo in Sovjetsko Rusijo. V njej je med drugim posebno poudaril, da so odnosi med obema sosednjima državama čisto redni. Sedanji mednarodni položaj pa zahteva zboljšanje razmerja med obema državama. Veleposlanik je poudaril, da so istega prepričanja tudi politični krogi v Moskvi.

Ni dvoma, da je do naglega izboljšanja odnosov med Turčijo in Sovjeti prišlo zaradi

zveze med Nemčijo, Italijo in Japonsko in zaradi zadnjih dogodkov v Romuniji.

Berlin, 9. okt. m. Transcontinent Press poroča: Berlinski politični krog izdaje dni posvečajo veliko pozornost vprašanju Turčije in njenih odnosov do Velike Britanije. Pogodba med Turčijo in Anglijo — poudarjajo na berlinskih pristojnih mestih — spravlja Turčijo neprestano v nove politične težave, ki bi lahko povzročile zaplete. Ker so Italijani začeli z ofenzivo proti angleškim postojankam v Egiptu, so morali pristojni ljudje v Ankari poiskati podlago za svoje stališče in bodoče vedenje.

Notranji razdori med vlado in desničarji na Madžarskem

Budimpešta, 9. okt. m. Iz madžarske vladne stranke sta v zadnjem času izstopila bivši ministri Jaroszy ter se pridružila desničarskemu gibanju. Z ozirom na izstop teh politikov iz vladne stranke izjavljajo, da vlada želi svojo stranko očistiti vseh, ki se nečesto strogo držati njenega programa. Zato je vlada tudi pisмено zahtevala od članov svoje stranke, naj se v najkrajšem času izrazijo, če ji bodo v bodoče še pripadali in tudi če bodo v vsem podpirali vladno politiko. Vsi oni, ki so odgovorili, da ne, bodo izključeni iz stranke. Zato je nekaj poslancev že izstopilo iz stranke, toda predsednik vlade opravlja svoje posle še nadalje v popolnem miru in zaupanju.

Madžarska vlada bo v kratkem morala rešiti zelo važna vprašanja, ki jih bo treba rešiti v popolni slogi. Predsednik vlade grof Te-

leký želi še letos izvesti velike reforme. Najprej mora sprejeti preračun, za tem pa nov zakon proti Judom. Potem bo prišla na vrsto sprememba ustave ter cela vrsta važnih socialnih in gospodarskih zakonov.

V Budimpešti mnogo govore tudi o razgovoru voditeljev stranke puščiastih križev, Salaszyja in Rusaja s predsednikom vlade. Ta voditelj sta še prej prosila za sprejem pri ministrskem predsedniku. Do tega sprejema je prišlo, toda vsa ugibanja o doseženem kompromisu med njima in vlado so izmišljena.

Madžarska vlada ni zahtevala sodelovanja s stranko »puščiastih križev«, madžarskih narodnih socialistov, in takšnega sodelovanja tudi ne bo zahtevala. Tudi ne bo sklepala nobenih sporazumov.

Vodja madžarskih narodnih socialistov »Puščiastih križarjev« je izdal včeraj razglas, v katerem pravi, da se bo boril za tako oblast, kakršno ima v Italiji Mussolini. Madžarska se mora vključiti v novo narodnosocialistično Evropo, doma pa rešiti kot poljedelska država kmečko vprašanje in se docela osvoboditi judovskega vpliva ter omejiti področje verske vzgoje.

Voditelj angleške delavske stranke minister Atlee je imel na zboru angleških strokovnih zvez govor, v katerem je dejal, da bo Anglija vojno dobila in da bo novi svet urejen po načelih angleškega delavskega gibanja, to je svobode, demokracije, skupne varnosti in trajnega miru na svetu.

Preiskave o izvoru premoženja 390 romunskih politikov

Bukarešta, 9. okt. m. Snoči je romunska vlada v uradnem listu objavila uredbo, v kateri so navedena imena vseh romunskih visokih osebnosti, predsednikov vlad, ministrov, držav. podtajnikov in generalnih tajnikov v ministrstvih iz zadnjih desetih let, osebnosti, ki morajo priti v preiskavo glede vprašanja, od kod so dobile svoje sedanje premoženje. Skupno število visokih osebnosti, ki jih je omenjena uredba zadela, znaša 390. Med njimi so tudi Julij Maniu, Constantin Bratianu, Nicolai Jorga, John Gigurtu, Aleksander Cuza, Constantin Angelescu, Constantin Argetoianu, Mihael

Manoilescu, dr. Vaida Vojvod, Titulescu, Mircea Căncicov, Constantinescu, Viktor Căder, Gorgie Creceanu, John Mihalake, Gorgie Mirosescu, Istrate Micescu in drugi. V preiskavo bodo prišli tudi umrli predsedniki vlad in druge visoke osebnosti, kakor na primer maršal Avarescu, Octavian Goga in drugi.

Zanimivo je, da je ta uredba zadela tudi sedanjega državnega poglavarja generala Antonescu in Horia Sima, ki nista hotela izkoristiti sedanjega položaja, da bi se preiskavi izognila, temveč hočeta izpolniti vsa določila zakona, ki sta ga sama izdala.

„Ti očeta do praga, sin tebe čez prag“ Kmečkim prevžitkarjem se mnogokje hudo godi

Slov. Konjice, 8. okt.

Ko kmet zavoljo onemoglosti ne more več voditi in obdelovati posestva, pokliče k sebi sirove in hčere, da »izroči« posestvo. Pogovore se med seboj, kdo bo na kmetiji njegov naslednik, za kakšno ceno bo posestvo prevzeto in koliko bo znašala določena dedičina, ki jo bo moral novi gospodar v določenem času izplačati. Na takih kmečkih sejah, ki so zgodovinskega pomena za kmetijo, odnosno za njen obstoj, pride mnogokrat do dramatičnih dogodkov. Tu se vsi rodbinski člani pogovarjajo o svoji usodi in živahno debatirajo o bodočnosti na kmetiji, največ pa seveda o deležih dotedaj. Ko se sporazumejo, marsikje se tudi hudo sprejo, grede čez nekaj dni k notarju delat prevzemno pogodbo. Po njenem podpisu postane oče prevžitkar — upokojenec na posestvu in v prevzemnikovi oskrbi, najstarejši sin postane navadno »mladič« gospodar, njegovi bratje in sestre pa dediči, ki se največkrat razkrope na vse strani.

Za mnoge prevžitkarje nastanejo po izročitvi kmetije slabi časi. Da se more preživeti, si izgovori vsakoletno dajatev, »prevžitnino«, ki na srednje veliki kmetiji navadno obsega? okrog 200 kg pšenice, isto mero koruze, 400–500 kg krompirja, 70–80 kg slanine, toliko mesa, kakih 100 litrov vina itd. Ponekod, kjer je kmetija donosna, v pogodbi postavijo še dajatev v obliki in obnavljanju ter določeno vsoto denarja vsako leto. Prevžitnina je obvezna dajatev ter mora gospodar določeno količino živeža kupiti, ako bi ga ne pridelal doma. Na manjših posestvih je prevžitnina manjša, vendar nikdar navadno ne pade pod polovico go-

ri omenjene mere, kajti potem bi se »kmečki upokojenec« z ženo ne mogel preživeti. Marsikje si prevžitkarji najamejo kakšno njivo, da imajo več in da potem prodajo preostanek. Tudi pomagajo novemu gospodarju pri delih.

Ponekod kmet ni zmožen nekatera leta zadostiti v celoti prevžitkarjem zaradi slabe letine ali kakšnih drugih vzrokov. Nekateri prevzemniki »starec« zasvojažijo zaradi teh dajatev in breskrbne življenja na stare dni. So tudi primeri, da prevžitkar toži svojega naslednika na kmetiji, ker mu v odrejenem času ni odmeril določene količine živeža. Tako nastajajo po naših kmečkih hišah med »starič« in »mladič« hudi nespornosti, ki so na žalost povzročile toliko preprirov, pravnih, propadov kmetij, pretepev ali celo že tudi zločinov. Razumljivo je, da takšno stanje na naši vasi ni zdravo in ga je pripisovati nespornostem in objektivnosti, ki se mnogokrat naseli med prevžitkarje in gospodarje.

Mnogi »mladič« res ne privoščijo prevžitkarjem na starost lepših dni, ki jih zaslužijo in katere bodo radi uživali nekoč tudi oni, ker se jim pač ne bodo mogli izogniti. Zmerjajo jih ob vsaki dajatvi. Zapišemo lahko, da nespornosti prihajajo pogostejše od njihove strani. V tem veliko greše nad lastnim rodom; največkrat ni sreče na domu. »Naj vedo vsi, da bo sin tebe spravljen čez prag, ker si mene ti do praga!« obupujejo mnogokrat naši onemogli kmečki prevžitkarji.

V novem dedovalnem sistemu, ko ga bo treba ustvariti za sigurnost naših kmetij, bo treba v polni meri upoštevati tudi prevžitkarje — čemer bi bil v naših domovih bolj zasiguran.

Ljubljana od včeraj do danes

Ljubljana, 9. oktobra.

Kaj naj pove kronist o vremenu? Prvi dnevi oktobra so bili po splošni vremenski bilanci večidel deževni, ko so bili prvi septembrski dnevi prav lepi in je gozduje po vinogradih lepo zorelo. Dež sedaj zoritev močno ovira. In že prihajajo žalostna poročila iz vinorodnih krajev, da bo letošnja vinska letina slaba. Hudo so oškodovani vinogradniki po Dolenjskem.

Od včeraj naprej je deževalo v zmernih količinah, deloma je bilo sila oblačno. Zgodaj davi je še nekoliko rosilo. Pozneje so se tu in tam na vzhodni strani prikazale oblačne odprtine z jasno in so človeku vlivale upanje, da bo vreme pač krenilo na lepše.

Ljubljana je od včeraj do davi narasla za 21 cm.

Klinika kralja Aleksandra I.

Ljubljanska organizacija vojnih prostovoljcev je poslala te dni na Odbor za postavitev spomenika kralju Aleksandru I. v Ljubljani obširno, dobro utemeljeno spomenico, v kateri vojni prostovoljci dajejo pobudo, da bi se zgradila v Ljubljani moderna klinična bolnišnica Aleksandra I., kar bi bilo v teh viharjih in stisk polnih dnevi hvalje vredno in vsem slojem ustrežajoče. Sedanjí odbor naj bi ostal še nadalje v funkciji in bi se v njega povabili še drugi delovni ljudje. Odbor naj bi se nato izpremenil v Odbor za zidano klinično bolnišnico kralja Aleksandra I. Zedinitelja v Ljubljani. Spomenica obsega 12 točk s praktičnimi navetimi in splošnimi smernicami. Z gradbo naj se takoj začne in naj bi prvo lopato zasadili že letos 1. decembra na državni praznik. Ob 25 letnici nastanka Jugoslavije 1. decembra 1943 naj bi bila ta klinična bolnišnica izročena svojemu namenu.

Akcija vojnih prostovoljcev je umestna in hvaljevredna. Skromno pa pristavljamo, da je bila ta lepa misel sprožena že kmalu po tragični smrti velikega kralja in so mnogi, ki je bil ustanovljen odbor za postavitev spomenika in je bila začeta nabiralna akcija, trezno in praktično javno podajali predloge, da bi bilo mnogo spoštljivejše, umestnejše in koristnejše postaviti bolnišnico v spomin kralju Aleksandru I. Ta ideja, ki je bila dolga leta pokopana, je znova vzkli in želimo, da bi bila res praktično in uspešno uresničena — če bo zanj moč dobiti sredstva, kakor jih je bilo za spomenik.

Razne nesreče

Mala Micica Kramarčeva, 13letna deklica, posestnika hčerka, doma na Hribu pri Kresnicah, je prav marljiva in se zanima že za kuhinjo. Mati je odšla za trenutek po opravkih iz kuhinje. Micica je pazila posebno na mast. Nesreča res nikdar ne počiva. Mast se ji je zllila iz ponvice po desni roki in je dekle dobilo hude opekline. Davi je prišla v ljubljansko bolnišnico.

Oskrbavanka menšeskega zavetišča, 28letna Marija Mohoričeva je včeraj popoldne splezala na kostanj, da bi otrsela kostanje. Tresla je. Spodrsnila je na veji in padla na tla. Zlomila si je hrbtenico. Bila je prepeljana na kirurški oddelki ljubljanske bolnišnice.

Prav drzna tatvina zlatnine v vrednosti 45.000 din

Kriminalnemu oddelku policije je bila davi poverjena težka, delikatna naloga, da izsledí drznega tatu — pravega akrobata, ki v temi skače skozi okna in zlatnino odnaša. Sinoči v poznih večernih urah, ko je bila že prava tema, sta bili na dveh krajih izvršeni 2 drzni tatvine zlatnine. Obe tatvine je moral izvršiti eden in isti vlomilec, kar je mogoče sklepati po načinu tatvine in begu skozi okna. Težavno bo tatu izslediti, ker oškodovane stranke ne morejo podati točen osební opis drznega akrobata.

Najprej je tat obiskal stanovanje ge. Ele v Levstikovi ulici št. 16. Stanovanje je visokopratično. Okoli 20. ure je gospa vstopila v glavno sobo in tam opazila neko temno, moško postavlo, ki je kakor najspretnejši skakač smuknil, skoraj splanjal skozi okno na proslo. Gospa je bila sprva nekoliko presenečena nad takim nenapovedanim obiskom. Pozneje je gospa Ela ugotovila, da ji je tat odnesel razno zlatnino v vrednosti nad 5000 dinarjev.

Gospa Mery stanuje v visokem prtiličju vile št. 6 v Škrabčevi ulici. Ta je iz jedilnice prepodila nekega človeka, ki je naglo skočil skozi okno in izginil v temi. Ko je natančneje pregledala jedilnico in druge sobe, je pač na žalost ugotovila, da je šla z akrobatom skoraj vsa zlatnina v vrednosti nad 40.000 din. Tat je odnesel med drugo zlatnino do 20.000 din vredne zlate uhane.

Tat mora biti poseben specialist, ki proti večeru proučuje prtilična stanovanja, imajoča odprta okna. Kako prihaja notri, ni še ugotovljeno, mogoče tudi skozi okna. Ljudje so res vedno zelo neprevidezni kljub vsem opozorilom, ki jih objavljajo časopisi. Pred nakupom zlatnine svarimo.

Vlomilec je sicer v temi izginil, da ga niso mogli prepoznati. Spoznalo se ga pa na nekatere priče, ki so ga opazovale, kako je bežal po ulicah. Tat je imel tudi to smolo, da je izgubil med begom lep nož, kakarsnega imajo lovci. Zapustil pa je tudi na nekaterih krajih razne sladove. V Levstikovi ulici je bila okradena ga. Ela Šubičeva, v Škrabčevi ulici pa inž. Bogdan Ferlic, ravnatelj Kmetijske družbe.

Mezdno gibanje in stavka čevljarjskih pomočnikov uspešno končana

Kakor je bila javnost že informirana, so čevljarjski pomočniki v Ljubljani stopili v četrtek 3. oktobra v stavko. Solidarnost delavstva je bila z nekaj izjemami skoraj 100 odstotna. Stavka je trajala vsega skupaj 4 dni, ker je ogromna večina čevljarjskih mojstrov s podpisni izjavila, da privoli še v spornih 5 odstotkov povška. Zaradi takega položaja je potem tudi vodstvo zadruga čevljarjskih mojstrov pristalo na povšek.

S tem so se plače čevljarjskih pomočnikov v Ljubljani spet zvišale za 20% tako, da znaša skupen povšek v tej draginji 35%. Res je, da je draginja porasla za mnogo več, vendar je vod-

V Ljubljani so take hiše, da človek še ven priti ne zna

Na Aleksandrovi cesti, že bolj proti Tivoliju, stoji ponosna palača z rjavkastim kamnom obložena: »Podružnica Poštne hranilnice«, je napisano na pročelju v slovenski in v cirilici.

Iz te palače sta zadnjič prišli dve postarni kmečki mamič, Bog ve iz katere vasi, se ustavili na pločniku in se iz dna srca oddahnili. Pa je ena pogledala nazaj v vohu in glasno potožila:

»V Ljubljani so pa že take hiše, da človek še ven priti ne zna! Kaj takega pa še ne vem!...«

Bog ve, kaj je bilo vzrok, da je dobra mamka sploh kdaj prestopila prag palače Poštne hranilnice, ko vendar sem notri ne zajde niti noben ljubljaneč, ki nima opravka s čeki in čekovnim prometom.

A naši znanci menda nista nosila čekov s seboj, če sta sploh poznali te vrste »bekslas«.

Takoj za veži vrati stoji uniformiran poštni uslužbenec, in kar na oko razločuje ljudi, ki prihajajo semkaj po poslovni potrebi, od onih, ki bi radi le radovednost pasli, če nimajo še kaj drugega v mislih. Iz vrata vrati se namreč takoj pričinja široke in strme stopnice, pred katerimi se ustavi in pomisli vsak, ki v tej hiši ni »domač«.

In med tem, ko se obratuje pod njimi, Vas moč pobara:

»Kam pa želite, gospod?«

Vsi poslovni ljudje pa ne utedejo niti vežnih vrat zapreti za seboj, temveč se kar v zaletu spuščajo v klanec in preskakujejo po dve stopnici naenkrat, kakor pregovor veli: »Čas je zlatol«.

Vrta stopnišča je pred nami dve vrsti, vendar smemo in moremo veštopiti samo skozi desna. Leva vrata pa služijo samo za izhod iz dvorane, v kateri se vrši poštočkovni in hranilnični promet.

Ker se močna jeklena vrata precej težko odpirajo, in ker pridemo skozi nje v ozek in temen hodnik, ki ima na drugem koncu še ena vrata, ni čudno, da se je košati kmečki mamič s cekarjem na roki in z volneno ogrinjalko v drugi, zdel tak vohod v »hišo le prenerodno«.

Skozi ta tesen vohod pridemo v veliko in krasno, z zlahkam kamnom obloženo dvorano, ki dobliva svetlobo skozi barvasta okna na stropu.

Zdi se nam, ko da bi prišli v praljično Indijo Koromandijo, kajti okoli sebe vidimo

»... čuden grad, sama okna, nič ni vrat...«

Za temi okni pa sedijo resni gospodje, ki dan za dnem preštevajo srebrne tolare in milijone...

V dvorani je samo velika podolgovata miza, a »za njo stojijo stolčki, o stolčkov je dvanajst«, kot se poje v pesmi od Ljubljance, dolge vasi; — nemara da je stolčkov še več kot dvanajst, a na njih sedijo ljudje, ki vsi nekakšne listke v rokah drže, pa čakajo in molče.

Vsak novodošlec pa korači najprej v kot dvorane, k okencu, nad katerim visi na svetlih verižicah tabla z napisom »Oddaja čekov«.

Pri tem okencu oddajajo listke, ki so docela enaki, pa imajo vendar strašno različno vrednost in ki jim pravimo čeki.

Vsak prinašalec čeka ga mora vpriču uradnika podpisati, in ko ga odda, dobi zanj listek s tekočo številko. Nato se lahko vsede k drugim, ali pa stoji čaka, da blagajnik pokliče njegovo številko.

Pogovorov »koraj ni slišati v tej dvorani, le tolari žvenkečejo in od časa do časa pokliče blagajnik naslednjo številko. Vsakokrat se nekoč od sedečih zgane, vstane in hiti k okencu po denar.

Med tem časom, ko prinašalec čeka mirno v dvorani, pa je prehodil njegov ček dolgo pot skozi mnogo rok, in mimo mnogih oči, ki so ugotovile, da je od prave roke podpisan, ali je za izplačilo dovolj kritja na dotičnem čekovnem računu itd. Šele nato ga dobi blagajnik v roke. In še ta iz previdnosti navadno neznane ljudi vpraša, na kakšno vsoto se je ček glasil, preden ga izplača. Zgodilo bi se sicer lahko, da bi kdo listek s številko odvrnil ali izgubil, kdo drug pa pobral.

Zanimivo je gledati, kako sprejemajo posamezniki denar. Nekateri, posebno sluge velikih trgov, ki dvigujejo vsak dan stolišče in milijone, preštevajo vsak zavitek bankovcev, in to tako naglo in spretno, da jim ne moreš slediti z očmi. Se bolj spretno preštevajo kovance in jih »kupčkajo«. Kdor pa dobi le nekaj »metuljičkov«, jih stlači v žep, ne da bi jih štel in odhit, da jih odda naprej...

Z zlobnim jezikom je spravil na zatožno klop 82 letnega starčka

Maribor, 9. oktobra.

Pred mariborskim okrožnim sodiščem je bila včeraj popoldne tajna razprava po zakonu o zaščiti države. Na zatožni klopi sta sedela dva osumljenca, kot glavni krivci 35letni pomurščan in 25letni ljubljaneč. Zatožni listi sta podpisala Ivan Marin iz Cvetkovcev. Lazar se je zagovarjal zaradi zločinov po čl. 1. in 3. in zaradi prestopka po čl. 5 zakona o zaščiti države. Dne 13. maja t. l. je v Zavrču hujskal

stvo pomočniške organizacije upoštevalo tudi težak položaj čevljarjskega obrtnika in ni vztrajalo pri višjih zahtevah.

S tem je mezdno gibanje čevljarjskih pomočnikov končano.

Proč
s starimi izložbami!

aranžersko društvo v Ljubljani vabi na prakt. tečaj

Vodja tečaja Deršek Ivo, aranžer tv. I. C. Mayer, Ljublj.

Kaj je z nadaljno razširitvijo bolnišnice v Ptuj

Ptuj, 8. oktobra.

Ze pred tremi leti so zgradili ob tukajšnji banovinski bolnišnici nov prizidek, v katerem so pridobili le del prepotrebni prostorov. Takrat so ta prizidek tako zgradili, da bi se poslopje na severno-vzhodni strani lahko še podaljšalo v smeri proti banovinski hiralnici. To je bilo tudi v načrtu, in sicer tako, da bi postopno vsako leto zgradili nov prizidek in bi se tako prostor med bolnišnico in hiralnico popolnoma zazidal. S tem bi dobili spojitve obeh velikih poslopij v eno, na katero bi bil s ceste spodaj in s kolodvora prav lep pogled. Zda pa je od graditve prvotnega prizidka preteklo že tri leta in nihče ni storil ničesar več. Zgrajeni prizidek stoji na zunaj neometan in razkazuje svoja gola rdeča rebra proti kolodvoru. O nadaljnjih delih pa ni niti duha ne sluha, kakor da bi bila s tem koščkom zidu na mah rešena vsa pereča vprašanja tukajšnje bolnišnice. Tudi o preselitvi hiralnice se je precej govorilo; poslopje bi se preuredilo za bolnišnico in bi bila ta tako dostojno povečana. Tudi to je ostalo le pri besedah.

Ker so bolnišnični novi prostori nujno potrebni, saj mora veliko bolnikov prerano prekiniti nujno zdravljenje in oditi, še več pa je takih, ki jih sploh pod svojo streho zaradi pomanjkanja prostora ne more sprejeti, nujno prosimo merodajne oblasti, da ukrepe vse potrebno za povečanje, predvsem da es dogradijo prizidki, ki so bili že v načrtih, in da se tudi hiralnica uredi, kakor se je zanj predvidevalo. Prebivalci blizu in daleč od Ptuja, iz Haloz do hrvaške meje, pa iz Slovenskih gor, ki so nezvani na to bolnišnico, vam bodo zato hvaležni!

Ljubljanski aranžerji se oglašajo

»Čim lepša izložba« je sodobnost časa! Aranžersko društvo v Ljubljani bo že težko pričakovani večji praktični aranžerski tečaj za vse stroke pričelo v ponedeljek, 14. t. m. ob 8 zvečer v bivši kino dvorani »Tivolici«, ki bo trajal 28 dni in to za člane in nečlane.

Tečaj se bo vršil v večjem obsegu ter bo zaradi ugodnosti lahko dostopen vsakemu zainteresentu. Tečaj bo vodil po najnovejšem inozemskem zgledu priznani aranžerski strokovnjak g. Deršek Ivo, aranžer pri tvrdki I. C. Mayer, Ljubljana; večkratni nagrajenec aranžerskih del.

Aranžerska dela tečajnikov bodo proti ključku razstavljena na vpogled gg. trgovcem in javnosti, nakar bo sledila podelitev nagrade za najlepšo izložbo v tečaju.

Cenj. gg. trgovce in podjetja, ki želijo, da se njihovi izdelki oz. blago razstavi in slika na tem tečaju, pa vljudno prosimo, naj nam svoje blago pošljejo do 14. t. m. na naslov: Društvo izložbenih aranžerjev, Trgovski dom, Ljubljana, Gregorčičeva ulica.

Pajk z Zlate ceste

Van Vyke Mason

»Res, da sem jih postavil na okna, toda da sem vodijo samo ona vrata, skozi katere sta prišli Vi. Če pa bi kdo drugi kje drugje hotel priti do mene, bi se moral najprej prebiti skozi debel betonski zid.« vprašal policijski častnik.

Rogerja Buntona je to podrobno razlaganje varnostnih naprav očividno pomirilo.

»Da, cela hiša. In kakor sem Vam rekel, ne more priti sem niti miš. Vse to nadstropje je za popolnoma ločeno od ostalega poslopja.«

Kapetan Catleen je napeljal pogovor na prejšnji tema.

»Ali mislite, da se ona grozila pisma nanašajo — na Vaše prejšnje bankirske posle?«

»Teža ne vem. Že več mesecev nisem dobil nobenega takega pisma, ko pa sem danes zjutraj odprl čisto prazno, sem v njem našel spet eno grozljivo pismo. Prav zaradi tega sem Vas tudi poklical sem.«

Bunton je z nesigurnimi koraki odšel v sobo. Tam je ležal na mizi list papirja, katerega je vzel in princel Catleenu.

»V tej hiši v resnici ni nobenega predala,« je pomislil Catleen in se pogladil po bradi. »Niti ni omare, da bi se moglo kaj skriti.«

Bunton je zopet stal pred njim. V roki je držal list papirja, ki ga je vzel z mize. Držal ga je s palcem in kazalcem, kakor da je že sam ta papir vzbujal v njem strah in bojazn. Inspektor Catleen je vzel ta papir in prebral tele besede:

»KMALU VAS BOMO IMELI!«

Teh par besed je bilo pisanih prav na vrhu pisemskega papirja. Pisane so bile s pisalnim strojem. Ker ni bilo nobenega ločila, se ni moglo vedeti, ali je to dokončan stavek, ali pa samo del nekega pisma.

»Kaj mislite o tem?« ga je vznemirjeno vprašal Bunton.

Inspektor Catleen ni sprva ničesar odgovoril.

»Meni se zdi, da tako sporočilo v takih normalnih razmerah ne pomeni nobene pretirane je samo po sebi zelo nedolžno. To je najbrž druga stran nekega pisma, ki ga je nekoč začel na prvi strani z besedami »Kmalu Vas bomo imeli.«

Potem je drugo stran raztrgal, kar pa je premislil in začel pisati na drugem listu z drugačnim stavkom. Ta list pa je mogoče prav slučajno prišel v Vaše roke.«

Catleen je pogledal nemirno in izmučen obraz, ki ni mnogo zaupal navadnemu tolmachenju kapetana.

»Prosim Vas, vse to se lahko pojavi na najnedolžnejši način,« je ponovil Catleen glasno.

»Gospod Catleen, Vi torej mislite, da vse to nič ne pomeni, čeprav sem Vas zaradi tega pisma nemudoma poklical k sebi. Vedite pa, da to pismo ni edini razlog moje vznemirjenosti. Priznam, da imam zelo slabe živce, toda jaz nisem strahopetec in bi lahko sam skrbel za svojo varnost, katero sem si, kakor vidite, zagotovil.«

Njegov glas je postal vedno bolj siguren.

»Nikar se ne vznemirjajte, g. Bunton!« je rekel končno policijski častnik. »Če Vam bo potrebna naša pomoč, jo boste prav gotovo dobili. Meni se zdi, da ste preveč razmišljali o vseh mogočih nevarnostih in ste zato izgubili moč trezne presoje.«

»V resnici imate prav!« je rekel Bunton in vzdihnil.

Ta vzdih mu je prišel iz srca in čudno je odjeknil v grobni tišini te velike prazne sobe. Po kratkem odmoru je nadaljeval:

»Včeraj se je pripetilo nekaj, kar me je silno prestrašilo, posebno zato, ker je bilo v zvezi z onim pismom. Vi ne veste, kako sovražim že samo misel na smrt.«

»Vsi sovražimo smrt, g. Bunton. Razlika je le v tem, da jo sovražijo eni bolj, drugi manj. Povejte mi vendar, kaj se je dogodilo?«

»Zopet neka taka nepojasnjena zagodneta stvar. Dora — — — mislim sestro Dabrey — — — to je ona sestra, ki jo je poslal k meni profesor Lose, da bi mi stregla...«

Prenehal je, kakor da bi se bil pokesal, ker je o tem sploh začel govoriti. Čez nekaj časa ga je nagovoril policijski častnik.

»Kaj pa je bilo s sestro Dabrey? Napram meni bodite iskreni, ker vam bom lahko pomagal le tedaj, če mi boste vse zaupali.«

»To vem,« je priznal Bunton. »Kakor sem Vam rekel, sinoči nikakor nisem mogel zaspati, ker me je strašno bolela glava. Zaprotil sem sestro, da mi skuha mleko, ker jemljem proti nespanju »Veronal« tablete v mleku. Sli je v kuhinjo in skuhalo mleko. Princela ga je v skodelici in jo postavila na mizo, poleg moje postelje. Pri tem je pokazal s pretom na vrata, ki so bila na levi strani kamina. »Jaz sem prišel iz spalnice s skatlico »Veronala« v

roki. Prav slučajno sem dvignil čašo nekakšno višje preden sem jo dal k ustom in pri tem je svetloba padla nanjo. Nato sem natančneje pogledal v čašo, kjer se mi je nekaj zadelo zelo sumljivo. Videl sem, da so v čaši neki kristali. Takoj sem poklical bolničarko in jo vprašal: Kaj je v čaši?«

»Nič!« mi je odgovorila ona.

»Vi lažete!« sem ji rekel nato.

»Jaz ne lažem, to je samo »Veronal«.

Rekli ste, da hočete vzeti sredstvo proti nespanju.

Oči Rogerja Buntona so dobile potuhnen izraz.

»Ona je to rekla z nedolžnim glasom in zdela se mi je, da je iskreno osumila. Videl sem, kako je nenadoma prebledela.«

»Mogoče je prebledela samo zato, ker ste bili z njo surovi,« mu je mirno rekel Catleen, »ker so ljudje, ki ne prenesajo, da bi jim kdo očital laž.«

»Tudi to je mogoče,« je rekel Bunton brez vznemirjenja. »Vendar je vedela, da jaz sam pripravljem uspalvalno sredstvo. Ali sploh veste, kaj bi se lahko pripetilo, če bi poleg svoje običajne doze »Veronala« vzela še njeno?«

»Da,« je rekel Catleen mirno. »To bi pomenilo Vašo smrt.«

Policijski častnik je videl, kako je Bunton pri besedi »smrt« zadržel.

»Nikjer ni dokazano, da g. Dabrey ni povedala resnice in da res ni imela namena Vam škodovati.«

(Dalje prih.)

Od tu in tam

Breztošarinski sladkor bodo letos dobili vinogradniki za sladkanje mošta. Neugodne vremenske razmere so preprečile pravilno in zadostno dozorevanje grozdja in tako bodo vinogradniki morali pridjati vinskega mošta sladkor, da se izboljša njegova kakovost. Vlada je že odobrila, da bodo smeli vinogradniki na vsakih 100 litrov mošta dobiti od prodajne centrale za sladkor v Beogradu po 4 kg breztošarskega sladkorja. Merodajne predloge o tem bodo dajali kmetijski referenti v vinogradniških krajih. Oblasti pa bodo obnem pazile, da se breztošarinski sladkor ne bo porabil za druge namene kakor za sladkanje mošta.

Merodajni krogi uvidevajo, da je cena pšenice na domačem tržišču previsoka in da ne ustreza plačilnim zmognostim širokih ljudskih slojev. Vlada je bila dolžna ceno 250 dinarjev za sto, pozneje pa je dodala temu še neke vrste premijo 50 dinarjev, da je ustregla želji in zahtevam pridelovalcev pšenice. Pokazalo pa se je, da ni dovolj določiti najvišje cene za pšenico, temveč je treba to ceno na vsak način prilagoditi željam kupovalcev. Kaže, da bo vlada, ki misli prisilni odkup pšenice obdržati, vzela v pretres ceno in da bo verjetno določila nižjo odkupno ceno. To bi bil prvi korak v borbi za draginjo. Pridelovalci so pa že dva meseca imeli priložnost, da so svojo pšenico prodajali po ugodnih cenah. Če so jo pa imeli še v skladiščih, pa so prav gotovo spekulirali in čakali na višjo ceno.

Na Hrvaškem se bavijo z vprašanjem, kako bi razdelili tudi srednji stan in s tem nudili tudi temu sloju podobne ugodnosti, kakor so jih bili deležni svoj čas kmetje. Nimajo pa namena odpisovati dolgov, pač pa dati nekatere ugodnosti, kajti držali se bodo načela, da ne smejo biti zaradi nove operacije prizadeti vlagatelji denarnih zavodov. Zdi se, da se bo razdvojen gibal v meji od 10.000 din do 300.000 din, in sicer bi prišli v poštev dolgovi izpred 1. 1932. Vendar pa razdvojen ne bi imela pričakovane učinka in uspeha, če bo izvedena le na področju hrvaške banovine. Zato je treba pričakovati, da bo to vprašanje skušala rešiti vlada za vse državno področje.

Privilegirana izvozna družba je dobila od vlade dovoljenje, da sme v tujini kupiti in brez carine uvoziti 10.000 vagonov pšenice, 3000 vagonov pšenične moke, 3000 vagonov ječmena in 5000 vagonov ovsu za domačo potrebo. Prizadev je že stopil v stike za sklenitev dovoljene kupitve. Če se mu bo posrečilo vse to žito in moko dobiti, bo domače žitno tržišče razbremenjeno in bodo tudi cene po vsej verjetnosti nekoliko ugodnejše, kakor so bile doslej.

Ker ni hotel prodati kave trgovcu, je bil kaznovan z mesecem dni zapora in 20.000 dinarji denarne kazni veletrgovca Kovačević iz Prijedorja. Može je imel na skladišču 65 vreč surove kave, pa je navzlic temu odklonil, da bi nekemu trgovcu na drobno prodal 5 kilogramov. Preiskava policije pa je ugotovila, da je imel veletrgovca namen prikriti svoje zaloge in z njimi veržiti. V vojvodinskem Apatinu so bili kaznovani vsi mesarji, ker se niso držali predpisanih najvišjih cen. Tudi v drugih srbskih krajih je bilo izrečenih več policijskih in sodnih kazni nad mesarji, peki in trgovci z drvmi, ki niso spoštovali določenih najvišjih cen za svoje blago.

Ravnatelj vseh higienskih zavodov v državi razen v hrvaški banovini se bodo skupaj z načelniki socialnih oddelkov banknih uprav sestali konec meseca v Budvi in se bodo bavili s higienskimi razmerami v naši državi, posebno pa z razmerami v Crni gori. Sestanka se bo udeležil tudi minister za socialno politiko dr. Budisavljević z načelnikom oddelka za zdravstvo dr. Ivančević. Udeleženci konference bodo naredili tudi obisk na Cetinju, ker se bodo udeležili slovesne posvetitve temeljnega kamna za novo bolnišnico na Cetinju. Tudi predsednik vlade Dragiša Cvetković se povabi na to konferenco.

Vso svojo veliko knjižnico je zapustil belogradijski univerzi pokojni univerzitetni profesor Pavle Popović. Popović je bil svoj željo za svojega življenja večkrat izjavil, sedaj pa so to izvršili njegovi bratje. Knjižnica je ogromna in so v njej zbrana vsa dela srbske književnosti, zlasti pa ne manjka nobene leposlovne knjige, kar jih je izšlo v Srbiji v drugi polovici preteklega stoletja in v zadnjem času. Vso knjižnico bodo v kratkem prenesli na univerzo v seminar za srbsko književno zgodovino.

Profesorja, ki je za denar popravljal slabe ocene svojih učencev, je obsodilo sodišče v Smederevu na leto dni zapora in na izgubo državne službe. Profesor Dragutin Miha je imel v nekem akademiku, ki je instruiral dijake, prijatelja, ki mu je stalno pomagal na ta način, da je dobil zveze s starši slabih dijakov in od njih dobival denar pod pogojem, da bo profesor Miha dijaku popravil red v latinščini. Profesor Miha je delal tako, da je enostavno izboljšal red, ne da bi učenca vprašal, ali pa je učenca vprašal, tiste lekcije, za katero sta se bila z akademikom že prej zmenila. Nagrada za tako uslugo je našla po navadi tisočak, ki sta si ga kompanjona tovariško razdelila.

Knežinja Olga je predvčeršnjim obiskala taborišče, kjer so ustavljajo nemški begunci iz Besarabije in Severne Bukovine. Vodstvo taborišča in vsi funkcionarji so sprejeli visoko gostinjo in jo vodili skozi vse prostore taborišča. Knežinja Olga si je posebno z zanimanjem ogledala taborno bolnišnico in porodnišnico, v kateri je bilo do sedaj rojenih že deset otrok.

Romunski poslanik na našem dvoru, Viktor Cadere, bo jutri prispel v Zagreb in obiskal hrvaškega bana dr. Ivana Subašića. Romunski poslanik bo hrvaškemu banu izročil visoko romunsko odlikovanje, s katerim ga je odlikoval romunski kralj. Prav tako bo poslanik Cadere izročil še nekaterim drugim hrvaškim javnim delavcem odlikovanja.

Za 100.000 dinarjev avtomobilskih gum je bilo ukradenih iz skladišča pri civilnem letališču pri Zagrebu. Oskrbnik skladišča je opazoval, da mu zmanjkuje gum. Policija sicer ni mogla ugotoviti tat, pač pa je zasledila nekega gostilničarja in dva trgovca, ki so nakupovali nakradeno blago. Po njih so izvedli, da je bilo v celem pokradenih za okroglo 100.000 dinarjev gum.

V Zagrebu že pobirajo davek na potrošnjo v gostinskih lokalih po enajsti uri zvečer. V nočnih lokalih pobirajo po 20% na celotni račun, v restavracijah po 15%, v gostinlah in drugih podobnih lokalih pa po 10%. Uvedbi te nove davčine so se ljudje takoj začeli upirati in je morala policija večkrat posredovati. Pokazalo se je, da ljudje navzlic davčini pridno obiskujejo nočne lokale in da praviljavo prav tako vneto, kakor so poprej. Ves nabrani denar gre v korist mestnega bednostnega sklada. Občina računa, da bo nabrala tako okrog 5 milijonov dinarjev, s katerimi bo skušala olajšati bodo siromakov čez zimo.

Film mladosti in ljubezni

Zbogom, Mister Chips

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri

KINO UNION, telefon 22-21

Najvišje cene za kruh, meso in drva v Celju

Celje, 9. oktobra.

Mestno poglavarstvo je izdalo razglase z ozirom na odredbe o ukrepih za preskrbo prebivalstva in določilo naslednje najvišje cene kruhu za območje celjske občine:

96 dkg ljudskega kruha 5 din, 48 dkg 2.50 din, 24 dkg 1.25, 144 dkg 7.50, zemlja 8 dkg 1 din, zemlja 4 dkg 0.50, drobtine 1 kg 14 din, za pečenje prinešenega kruha v teži do 3 kg 2 din, v teži preko 3 kg 3 din. Maksimalna cena velja tudi za predprodajalce. Nočno delo v pekarnah je prepovedano.

Obnem je določilo naslednje najvišje cene za svinjsko meso, slanino, mast in stranske proizvode debelih banaških prašičev za področje občine: slanina s kožo 1 kg 24 din, slanina brez

kože 1 kg 25 din, salo 25 din, mast 26 din, hrbet, stegno in pleča 22 din, rebro 18, glava 10, ledvice in jetra 16, pljuča in srce 10, črevesna mast 16. Cena mesu, slanini, salu in masti iz domačih prašičev sme biti za 0.50 din pri kg višja od teh cen. Za slanino in mast, ki je uvožena v banovino, veljajo predpisi čl. 2. uredbе o kontroli cen in čl. 8. uredbе o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije. Razlika med nabavno in prodajno ceno pri prodaji na drobno pa ne sme presežati 2 din. Cene morajo biti razločno označene na vidnem mestu v prodajnem lokalu.

Določilo je tudi najvišje cene za drva za kurjavo iz skladišča trgovca: 100 kg žaganih, bukovih cepanic I. vrste 34 din, II. vrste 32, 100 kg žaganih in sekanih bukovih cepanic I. vrste 36 din, II. vrste 34 din.

Nedolžen človek je tudi pred sodniki miren

Livar France Dolenc, obtožen uboja prijatelja Pintarja, oproščen

Ljubljana, 9. oktobra.

»Gospodje sodniki! Zavest imam, da nisem kriv. Vem, da imam čisto vest!« tako je končal svoj zagovor 46 letni livar KID na Jesenicah France Dolenc, družinski oče, stanujoč na Javorniku, ki še nikdar v življenju ni imel opravka s sodiščem, posebno ne pred sodniki kazenskega senata. Tako mirnega, odkrito, logično in jasno govorečega obtoženca sodni reporter že kmalu ni videl pred sodniki, kakor je bil France Dolenc, obtožen prav hudega zločina uboja svojega prijatelja. Stara izkušnja kriminalistov, da ostanejo nedolžni obtoženci tudi pred sodniki mirni in hladni, je bila v tem primeru potrjena.

Zadeva Franceta Dolence je pokazala, kako lahko pride človek v nesrečo in v kriminal, če je pri kakem hudem zločinu preiskava enotno usmerjena in osredotočena samo na enega človeka, samo na eno točko, ko se potem zadeva zavolj in pravi zločinec smukne iz mreže.

Mali kazenski senat, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Ivan Brelih, je včeraj po štiri ure trajajoči razpravi oprostil livarja Franceta Dolence od obtožbe, da bi bil 14. julija okoli ene ure ponoči z nožem sunil tovarniškega predelavca, samskega Antona Pintarja, zaposlenega pri KID, zadaj pod levo lopatico tako močno v prsa, da je ranil pljuča, prerezal žilo in je pozneje Pintar zaradi izkrvavitve umrl.

Prihodnje Balkanske tekme bodo v Jugoslaviji

Prav bi bilo, da bi bile prirejene v Ljubljani, ker je zdaj ona na vrsti - Bolgari obljubili sodelovanje

Carigrad, 9. okt.

Balkanski atletski kongres, na katerega so prišli tudi bolgarski zastopniki, čeprav se letošnje balkanijade Bolgarija ni udeležila, je sklenil, da bodo prihodnje balkanske tekme v Jugoslaviji. Bolgari so obljubili, da se bodo odslej redno udeleževali vseh balkanijad.

Kakor je iz gornjega razvidno, je bilo na atletskem kongresu uradno sklenjeno, da bodo prihodnje balkanske tekme v Jugoslaviji, ni pa točno rečeno, kje, ali v Beogradu, Zagrebu, ali pa morda v Ljubljani. V zvezi s tem bi si dovolili naslednje pripombo. Prav bi bilo, če bi bile prihodnje balkanske tekme v Ljubljani, kajti zdaj je res na vrsti slovenska prestolnica. V Beogradu in v Zagrebu so takšne tekme že bile. Zato želimo naši latkoatletski zvezi, da bi s svojimi prizadevanji, ki bi šla za tem, da bi leta 1941 imeli priložnost gledati lahkoatletске tekmovalce v Ljubljani, uspela. To bi bilo gotovo tudi pravično.

Naši tekmovalci, ki so se udeleževali letošnje balkanijade v Carigradu, so včeraj naredili več lepih izletov v carigrasko okolico, zvečer pa so se odpeljali z brzovlakom nazaj domov. V Beogradu pridejo jutri, v četrtek zjutraj. V Beogradu jim pripravljajo lep sprejem. Kdaj bodo nato slovenski lahkoatletski odposlanci iz Beograda domov, zadaj še ni znano.

Slovenski kolezarji na dirkah v Beogradu

Upravni odbor je določil sledeče dirkače za nastop na kolezarskih dirkah v Beogradu: Peterneelj, Grabner (ZSK Hermes), Podmiljšček,

Lovski paznik streljal na divjega lovca

Maribor, 9. oktobra.

V velikih gozdovih okrog Vrhol se je odigrala dne 5. oktobra zalogaja, ki je običajna med lovskimi čuvaji in divjimi lovci. Iztekla se je zaenkrat, če ne bo kakšnih posebnih komplikacij, za prizadetega še precej dobro, to pa samo zaradi tega, ker so ga orožniki pravčasno odkrili. Ko je bil omenjenega dne lovski čuvaj Alojz Matuš iz Slov. Bistrice na službenem obhodu po omenjenem revirju, je nenkrat naletel na svoj poti na mladega fanta, ki je nekam naglo hitel po gozdu. Ko ga je čuvaj natančneje pogledal, je opazil, da gledajo fantu izpod suknje cevi lovske dvoceve. Takoj je vedel, da ima opravka z lovskim tatom, pa ga je pozval, naj obstane. Tulec pa je bliskovito planil za grm, potegnil puško izpod suknje ter jo nameril proti lovskemu čuvaju. Ta pa je bil za spoznanje hitrejši ter je ustrelil proti nasprotniku. Takoj po strelu je divji lovec zajecal ter se spustil v beg. Na mestu je pustil svoj klohub, na podlagi katerega so ga potem orožniki izsledili. Je to 19 letni Peter Tkavc iz Vrhol. Našli so ga doma v postelji ter so ugotovili, da ima v telesu 18 šiber. Fant ni poprej pustil, da bi šli domači po zdravnika, ker se je bal odkritja. Ko pa so ga orožniki razkrinkali, so mu s tem omogočili obenem zdravljenje pri zdravniku ter mu na ta način morda celo rešili življenje, ker so njegove poškodbe precej resnega značaja.

Vremensko poročilo »Slov. doma«

Kraj	Barometer	sko stanje	Temperatura v °C	Relativna vlažnost v %	Oblačnost od 0-10	Veter (smer, jakost)	Pada-vine m/m	Vrsta
Ljubljana	763.6	13.4	11.8	96	10	0	27.8	dež
Maribor	762.7	12.0	10.0	90	7	0	13.0	dež
Zagreb	761.3	16.0	12.0	90	10	NNE	—	—
Beograd	765.0	23.0	12.0	80	6	SW	—	—
Sarajevo	765.8	21.0	5.0	80	5	0	—	—
Vis	764.4	20.0	14.0	70	4	0	—	—
Split	761.1	22.0	15.0	80	5	NE	—	—
Kumbar	762.6	21.0	13.0	90	8	N	—	—
Rab	764.0	19.0	15.0	80	10	SSE	—	—
Dubrovnik	762.0	22.0	13.0	80	6	0	—	—

Vremenska napoved: Pretežno oblačno, od časa do časa bo rahlo deževalo.

Koledar

Danes, sredo, 9. oktobra: Dionizij. Četrtek, 1. oktobra: Franc. Borg.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa c. 6; mr. Hočevar, Celovška c. 62; mr. Gar-tus, Moste-Zaloška c. 47.

Umetnostno-zgodovinsko društvo v Ljubljani priredi v četrtek ob treh popoldne ogled škof. dvorca, stolne cerkve in semeniške knjižnice. Sestaneke na dvorišču škof. dvorca.

Jezuitski red praznuje letos štiristoletnico ustanovitve. Tega praznika se bomo spomnili na drugem prosvetnem večeru v petek, 11. oktobra ob 8. uri zvečer v franciskanski dvorani. Velike so zasluge, ki jih ima ta red za versko in svetno izobrazbo Slovencev, saj je vodil naše šolstvo skozi stoletja. Zato je primerno, da se tega jubileja spomni tudi Prosvetna zveza in ostala prosvetna društva. Na sporedu je predavanje p. Bogumila Remca o štiristoletnici jezuitskega reda. Predavanje bodo ponazorovale skopične slike. Cenjeno ljubljansko meščanstvo vlijudo vabimo na skupno proslavo tega jubileja.

Koledarček Kmečke zveze za leto 1941 je dostičan. Čeprav so se od lani vse cene, posebno pa še tiskarske, občutno zvišale in vplivajo delstvu, da je letošnji koledarček ohranil ne le vso dosedanja bogato vsebino, temveč je celo izpopolnjen z novimi poglavji in podatki, je založništvo določilo tudi za letošnje nezvišano prodajno ceno, to je 10 din pri skupnem naročilu po KKZ, oziroma 12 din pri naročilu posameznih izvodov in v knjigarnah. Za koledar, ki vsebuje najpotrebnejše podatke in nasvete za vse stroke kmečkega gospodarstva in je vezan v fino platno, opremljen z ličnim svinčnikom in listnico ter 80 stranskimi prostori za gospodarske zapiske, je ta cena gotovo izredno nizka ter omogoča nabavo tega nepogrešljivega gospodarskega priročnika vsakemu, tudi najmanjšemu kmečkemu gospodarju. Najbolj-ši dokaz za vrednost tega koledarja je dejstvo, da ga vsako leto zmanjka že pred novim letom. Naročila naslavlajte na Kmečko zvezo v Ljubljani, Tyrševa cesta 38.

Pridna, poštna in zelo potrebna gospodinska z mečansko šolo in trgovskim tečajem, s primerno prakso, išče službo. Ponudbe upravi »Slov. doma« pod »Vestna in poštna«.

Prirodoslovno društvo v Ljubljani, Ljudska univerza v Ljubljani. O lastnostih, ki se podedujejo, bo predaval pod našim okriljem dne 9. t. m. ob 20. uri v mali dvorani Filharmonije, Kongresni trg, dr. Zarnik, univ. prof. iz Zagreba.

Pri nakupu drv so se doslej rade dogajale različne nerednosti, zato je mestno poglavarstvo odredilo, da morajo organi mestnega tržnega nadzorstva ponuditi pomoč prebivalstvu, ki kupuje drva. Mestno poglavarstvo hoče s tem doseči, da bodo kupci dobili vsaj pravilno in pošteno mero drv, ko morajo zanje plačati že itak zelo visoko ceno. Zaradi tega opozarjamo občinstvo, da v primeru, da prodajalec noče polen zložiti tako, da bi bilo z merjenjem mogoče ugotoviti točno prostornost mero, nemudoma telefonično zaprosi mestno tržno nadzorstvo za enega izmed organov, ki bo kupcu pomagal pri ugotavljanju prostornosti mere, oz. bo javil nepoštenega prodajalca pristojnim oblastem. Telefonske številke mestnega poglavarstva so od 40-21 do 40-30.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA.

Začetek ob 20.

Sreda, 9. okt.: »Romeo in Julija«. Red Sre- Četrtek, 10. okt.: »Razvalina življenja«. R Četrtek.

Petek, 11. okt.: »Revizor«. Red Premierski Sobota, 12. okt.: »Romeo in Julija«. Izven Nedelja, 13. okt.: »Revizor«. Izven.

OPERA.

Začetek ob 20.

Sreda, 9. okt.: »Lok«. Plesni večer. Gos. Pie in Pina Makarja. Izven.

Četrtek, 10. okt.: »Fidelio«. Red A. Petek, 11. okt.: Zaprti (generalka). Sobota, 12. okt.: »Jenufa«. Red Premierski. Gos-tovanje Jos. Gostiča in Elze Karlovčeve.

Ravnateljstvo Opere obvešča p. n. abonente reda A, da bodo imeli v četrtek predstavo Beethovneve opere »Fidelio«, ki jim je v torek zaradi Franclove obolenosti odpadla. Abonenti reda Četrtek pa bodo imeli v četrtek v Drami prizoritev Finžgarjeve ljudske drame »Razvalina življenja«.

Zahtevajte povsod naš list!

Tribarvno reprodukcijo v bakrotisku »Goriške Madone« slikarja Rika Debenjaka boste dobili v »Slovenčevem koledarju«

Pohitite z naročili na koledar! — Naročila sprejemamo le do 1. novembra 1940. Naročniki »Slovenskega doma« dobe koledar po 10 din, nenaročniki pa po 28 din.

»Slovenčev koledar« - Kopitarjeva 6 - Ljubljana

Tuji diplomat o sedanjem življenju v Londonu

Pravi, da je angleška prestolnica, največje gospodarsko središče na svetu, obsojena na smrt

Nemška uradna agencija objavlja daljšo izjavo, ki jo je podal nevtralni diplomat o sedanjem življenju v angleški prestolnici, odkoder je odpotoval 23. septembra, torej pred dobrima dvema tednoma in se zdaj muči v Ženevi. Po tem poročilu je nevtralni diplomat med drugim pripovedoval naslednje:

Usoda Londona — usoda starodavne Kartagine

V nekaj tednih bombardiranje Londona ne bo imelo nobenega smisla več, če se bodo nemški letalski napadi le nadaljevali s takšno silovitostjo kot potekajo zdaj in kakor so se odigrali v zadnjih dneh mojega bivanja v Londonu. Učenje Londona bo v zgodovini zapisano podobno, kakor je zapisano razpadanje starodavne Kartagine. Zadnje dni mojega bivanja v angleški prestolnici mi je postalo jasno, da je največje gospodarsko središče na svetu obsojeno na smrt. V Londonu in njegovi okolici ni nobenega okraja več, kjer ne bi bila padla kakšna nemška bomba. Noben pameten človek ne more več govoriti, da gospodarsko življenje v Londonu poteka normalno. Trgovski promet, kolikor ga je v Londonu in njegovih pristaniščih še, služi edino prevažanju važnih eurovin v notranjino države in temu, da se stroji važnih londonskih tovarn vojne industrije rešijo pred uničenjem.

Neorganiziranost londonskega prometa — pravi dalje ta nevtralni diplomat — so Nemci že dosegli. Preskrba londonskega prebivalstva z življenjskimi potrebščinami je zdaj postala najkočljivejša vprašanje oblasti, kajti že na tisoče ljudi, ki bi jim bilo treba dati hrane, je ostalo brez strehe in brez kruha. Čeprav se je londonsko prebivalstvo do zdaj še tako hrabro držalo, njegova morala ne bo mogla ostati na višini zaradi nezadostne priprave Londona na velike nemške napade. Le tisti, ki je vsaj eno noč prebil na kaki postaji londonske podzemne železnice, ima v neki meri pravico soditi o neprijetnostih, ki jih morajo Londončani vsak dan prenašati.

Očividno dalje navaja, da je moral sam tva-krat pobegniti na postajo podzemne železnice, ter pravi, da nikdar ne bo pozabil one zmešnjave, ki jo je doživel na postaji Waterloo, ko je bil zaradi velikih pretresov, ki so jih povzročile bombe v bližini, prekinjen električni tok.

Pekel v zakajenem prodoru

V nekem drugem primeru se je mudil v predoru podzemne železnice izpod Piccadilly-j, ko se je predor nenadno napolnil s gostim dimom. Zaradi lahkotnega vzduha »plini« je med ljudstvom nastala strahovita zmešnjava. Kar sem tedaj doživel, spada med najstrašnejše dogodke v mojem življenju. In tedaj sem, kakor mnogo drugih, sklenil, da bi morda rajši doživel »učilo« za ena prostem, kot pa se enkrat ta pekel v predoru.

Osební, poštni in železniški promet

V londonski City moreš priti samo še, če dokažeš, da stanuješ v tem delu mesta, ali pa če si tam zaposlen. Od 20. septembra navadni zemljani ne morejo obiskovati niti katedrale sv. Pavla, niti angleške banke. S časoma se je prebivalstvo navadilo, čez dan beži v parke, čeprav je to preprosto, kot pa se enkrat ta pekel v predoru.

dano. Zavest, da nemška letala bombardirajo samo gospodarske in vojaške cilje, jim daje več varnosti, kot pa podzemna zaklonišča. Če bi bili letalci imeli nalogo uničiti tudi umetniške zgradbe v Londonu, potem danes ne bi bilo več najti zgradbe parlamenta, niti Westminsterke opatiije, pa tudi ne katedrale sv. Pavla.

Ko je bil v tednu od 16. do 21. septembra krajevni poštni promet v Londonu prekinjen, dvakrat krožila govorica, da je glavno pošto oslopilo tudi uničeno. Krajevni poštni promet je bil v zadnjih dneh mojega bivanja v Londonu podoben prekinjen. Ta predmestja so postala zaradi nemškega letalskega napada nedostopna. Prav tako večina lju-

Težavna pot osmih Angležev po Norveškem

Eno zadnjih poročil iz angleškega vira govori tudi o težavnem potovanju osmih angleških vojakov iz leicshirskega polka, ki se jim je na Norveškem štirikrat posrečilo uiti nemškim vojakom, čeprav so bili že v neposredni njihovi bližini. Poročilo pravi med drugim:

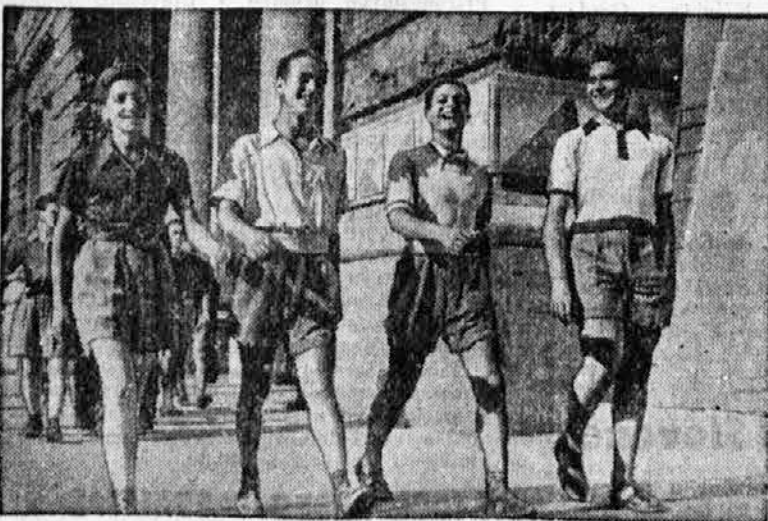
»Po dveh mesecih težavnega potovanja je teh osem angleških vojakov prišlo peš na Švedsko. Morali so preko močvirij, na gosto zaraščenih gozdov in po enegu na visokih gorah. Preživljali so se s hrano, ki so si jo mogli nabrati med poljo, z ribolovom in z milodari. Eden teh osmih vojakov, po imenu Davis, ki živi zdaj v Nottinghamu, pravi, da so se vojaki odločili oddaljiti se od drugih svojih tovarišev in se na kakšnih 30 metrov približati kraju, kjer je bilo tedaj glavno nemško poveljstvo. V nekem drugem primeru — pripoveduje Davis — so se ti angleški vojaki preoblekli v norveške ribiče, vzeli čoln in se odpeljali po reki, ob kateri so na drugi strani korakale nemške čete.

Pozneje je ta skupina osmih angleških vojakov potekala zavetišča med razvalinami neke kmečke hiše, ki je bila le poldrugo miljo proč od nemškega poveljstva. Nemški častniki, ki so najbrž kaj zasulili, so preiskali vse, Angleže pa je rešila pogumna Norvežanka. Skrila jih je v svoji koči, dokler niso nemški častniki odšli. Po dveh urah in pol so zapustili hišo.

In nazadnje so jih med njihovo težavno potjo spet zasledili. Osvetila jih je močna luč nemškega avtomobila. Toda tudi tokrat so se srečno izmuznili. Poiskali so si skrivališče za nekimi nasipi in spet ušli. Tako so nazadnje le srečno prišli do švedske meje, nato pa preko švedske nazaj domov v Anglijo.

Finci imajo že devet tovarn za steklo

Kako so Finci v pravem smislu napreden narod, dokazujejo razen drugega tudi številna njihova, nadvse sodobno urejena industrijska in druga podjetja. Zadnja vojna te delavnosti ni ustavila, pač pa Finci v svoji podjetnosti delajo dalje, kakor da nikdar ne bi bilo »prišlo vmes«. Zdej so v Helsinkiju na primer odprli novo tovarno za steklo tako, da jih ima zdaj ta mali finski narod že kar devet. Zadnje poročilo pravi, da bodo v tej tovarni vsako leto naredili za 120 milijonov finskih mark stekla.

! znamenju zdravja in varčevanja

V Italiji so začeli s propagando, da bi vsi moški, mladi in stari, nosili kratke hlače. Voditelji tega gibanja povdajajo, da se s tem ne bi samo mnogo približali na blagu, pač pa je uvedba kratkih hlač pametna in potrebna tudi zato, ker bi moškim prinesla več zdravja.

di iz predmestij ne more več priti v London. Železniško omrežje v predmestjih, zlasti pa one proge, ki drže na postajo Waterloo, mora biti zelo poskodovano, ker so od osemnajstih železniških prog, ki se stekajo na postaji v Waterloo, tri popolnoma izpadle iz prometa.

Končno je nevtralni diplomat povedal, da niti on, niti kak Londončan, ne more navesti točnih podatkov o škodi, ki so jo povzročili letalski napadi, kajti nihče, razen tistih, ki imajo nujne posle,

že več tednov ni zapustil doma.

Londonsko prebivalstvo izve za prizadejano škodo prav toliko, kot ves ostali svet, ki bere poročila agencije Reuter.

Če so se napadi na London od tedaj, ko sem odpotoval, podvojili — je izjavil končno ta diplomat — se zdi, da se bo moglo v kratkem o Londonu govoriti samo še kot o mestu, ki v gospodarskem in vojaškem oziru ne more opravljati več nobene koristne funkcije za britansko obrambo.

V trenutku, ko sovražna letala približno nad Berlin, ne morejo vsi ljudje zbežati v večja zaklonišča, pač pa jih mora mnogo ostati za vsak primer v bližini važnih industrijskih in drugih naprav. Da bi poskrbeli tudi za varnost teh, so v Nemčiji začeli graditi takšna majhna jeklena zavetišča, kjer je prostora samo za enega moža. V njem je človek varen pred drobcem bomb in pred kamenjem, ki po eksploziji frči po zraku.

„Okostje jutrišnje Francije“

V kazini v Nici je bilo prvo zborovanje francoske bojevnike legije, ki jo je ustanovil maršal Petain. Na zborovanje jih je prišlo toliko, da ni bilo za vse niti prostora. Navodila maršala Petaina so vsi soglasno sprejeli in bivši bojevniki so z dušo in telesom pripravljani biti »okostje jutrišnje Francije«. Zborovanje je bilo končano s prisego, ki so jo položili člani legije, nato pa so zapeli marseljazo.

Stroj, ki bo preštel zvezde

Kar predzrna je misel na to, da bi kdo mogel prešteti vse neštete zvezde, ki je z njimi okrašeno nebo. Pa so vendar učenjaki, ki menijo, da tudi to ni nemogoča stvar. Takšno nalogo si je zastavila harvardska univerza v Ameriki. Namenila si je sesteti vse zvezde, iz katerih je sestavljena Rimska cesta na nebu, razen tega pa tudi še vse tiste, ki spadajo v tako imenovano »petnajsto vrsto«. Kar s prošlim očesom seveda tega ni mogoče izvesti. Treba bi bilo poklicati na pomoč posebno tehnično pripravo, stroj, ki sta ga že izumila učenjaka Machuskey in Scott. Stroj deluje čisto avtomatično in ne potrebuje človekove pomoči pri šteju zvezd. Človeško oko je v njem nadomeščeno s fotoelektrično celico, ki proizvajajo, če je osvetljena, električni tok. Če to ploščo osvetli zvezda, jo stroj avtomatično zapiše.

5 Poljsko ima Nemčija že 107 milijonov ljudi

Te dni je glavna uprava nemške državne statistike obelodanila uradni izid ljudskega štetja, ki je bilo izvedeno 17. maja lani. Nemčija je tedaj imela 79.375.281 ljudi. Ljudsko štetje se razen na prejšnji, stari rajh, nanaša tudi na bivšo Avstrijo in sudeške pokrajine, ki so bili prej pod Češko-slovaško. Toda, do danes se je število prebivalstva v Veliki Nemčiji še močno povečalo. Zgornji številki je treba pripisati namreč število prebivalstva iz Gdanska, priključenih krajev na vzhodu Klaipede, ter na zahodu v nekdanji Belgiji ljudstvo iz pokrajini Eupen in Malmédy. Skupno s temi navedenimi pokrajinami bi Nemčija imela približno 89 milijonov ljudi, pri čemer pa seveda še ni všeta poljska gubernija. Če dodamo še to, ima sedanja Velika Nemčija že 107 milijonov prebivalcev.

Po 17. maju lanskega leta, torej v dobrih sedemnajstih mesecih, se je število ljudi v Nemčiji povečalo za dobrih 27 milijonov. V Evropi je samo še ena država, ki ima danes več ljudi kot Nemčija. To je Sovjetska Rusija, ki šteje samo v svojem evropskem delu okrog 150 milijonov duš. Na tretjem mestu pa je daleč za Rusijo in Nemčijo Velika Britanija, ki ima z Ulstrom vred »komaj« 45.7 milijona ljudi.

Anekdota

Sedanji predsednik grške vlade Metaksas je tudi vnet letalec, vsaj zelo se za letalstvo zanima. Nekoč pa o teh stvareh ni imel prav dosti pojma, kakor se vidi iz naslednje anekdote, ali pa je bil tako zelo pozabljen.

Nekoč, ko se ni bil predsednik vlade, general pa že, je obiskal neko vojaško postojanko nekje ob grškem morju. Poveljnik ga je vljudno vprašal, ali morda ne bi želel preskusiti novega vodnega letala. »Zelo rad,« mu je brž odvrnil Metaksas, »toda voditi ga hočem sam.« Rečeno, storjeno. Metaksas je v spremstvu poveljnika sedel v letalo. Nekaj časa je bilo vse v najlepšem redu, nenadno pa je Metaksasov spremljevalec opazil, da krmar skuša z vodnim letalom pristati na kopnem. Vljudno je opozoril Metaksasa: »Oprostite, gospod general, ali ne bi bilo bolje, če bi pristala na morju.« »E, seveda, na kaj sem vendar mislil,« se je brž opravičil Metaksas in se lepo spustil z letalom na mirno morsk gladino. »Hvala lepa. Nikdar ne bom pozabil Vaše vljudnosti, s katero ste me opozorili na mojo pomanjkljivost.« In že je odprl Metaksas vrata, stopil pa je — v morje.

Radio

Program radio Ljubljana

Sreda, 9. oktobra: 7 Jutranji pozdrav. — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Pisan venček (plošče) do 7.45. — 12 Ob mračnih urah (plošče). — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Junaka v spomin (plošče). — 14 Poročila. — 18 Mladinska ura: (Obisk v knjigovodnici (reportaža). — 18.40 Gibanje slovenskega prebivalstva (g. Rudolf Smers). — 19 Napovedi, poročila, objave. — 19.25 Nac. ura. — 19.40 Plošče (pisan spored). — 19.50 Uvod v prenos. — 20 Prenos iz ljubljanske opere. V 1. odmoru: Glasbeno predavanje g. V. Ukmar. V 2. odmoru: Napovedi, poročila. — Konec ob 23. Ogled. Četrtek, 10. oktobra: 7 Jutranji pozdrav. — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. — 12 Mandoline in balalajke (plošče). — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Narodne (Ogrlice: g. Franc Petan, harmonika: g. Avgust Stanko. — 14 Poročila. — 18 Pester spored Rad. ork. — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič). — 19 Napovedi, poročila, objave. — 19.25 Nac. ura. — 19.40 Plošče (pisan spored). — 19.50 Deset minut zabave. — 20 Cimermanov kvartet. — 20.45 Reproduciran konc. simfonične glasbe. — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Radijski orkester. — Konec ob 23.

Drugi programi

Sreda, 9. oktobra: Belgrad: 20 Nastasijevčeva opera »Juraj Branković«. — Zagreb: 21 Orkestr. koncert. — Sofija: 19.50 Verdijeva opera »Falstaff«. — Budimpešta: 19.30 Verdijeva opera »Otelo«. — Rim-Turin-Florence: 20.30 Simfonični koncert. — Praga: 18.30 Johann Straussove skladbe. — Beromünster: 19.45 Švicarske narodne pesmi in plesi. — Sottens: 20.30 Simfonični koncert. — Atene: 21 Pisan glasba. Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.13 m): 19.40 Poročila v slovenščini; YUF, YUG (19.96 m): 2.30 in 3.30 Poročila v slovenščini.

James Hilton:

Zbogom mr. Chips

Ta čas je Chipping stal na širokem, nagnjenem kamnitem robu gore in je mahal z rokami, da bi se ogrel.

Privihal si je ovrtnik. Pod njim se je valilo morje bele megle, pretkane s čudnimi, nevarnimi, pa čudovitimi odleski svetlobe.

»Lepa reč,« je zamrmral Chipping, »morda bom moral ostati tu vsa noč.«

Dvignil je roke k ustom in zavpil na ves glas: »Halo!«

Glas mu je zvenel čudno in samotno sredi megle, ki ga je čisto zavijala. Ni slišal ne odgovora, ne odmeva. Obrnil se je na drugo stran in spet klical, a je zastoj čakal odgovora. Postal je nepotrepljiv in je hotel sestiti, toda grušč in kamenje je začelo drseti pod njim in ga nesti navzdol.

Ustavil se je tako, da se je po naključju zagrabil za samotno grm. Sedel je na kamen in se skušal oddahnuti od razburjenja in napora. Priluskoval je grmenju kamenja, ki se je podiralo v dolino. Ko je ravno posegel za pipo in jo hotel prižgati, je zaslišal ženski glas.

Ti ljubi Bog! Ženska v tej samotni. Chipping je vstal in zavpil:

»Halo, halo! Ali ste v nevarnosti?«

Odgovora ni bilo. Chipping je zamrmral sam pri sebi: »To je pa čudna reč.«

Vzel je okovano palico in začel previdno lezti navzgor proti kraju, od koder je prihajal glas.

V.

Hodil je navzgor ter iskal po megli skoraj uro dolgo. Nazadnje je došel do ozkega grebena in se ugnedil na njem. Težka megla

se je valila okoli njega. Malo nad njim je stalo majhno znamenje, kakor jih je v planinah veliko in ki govorijo o tistih, ki so se tu ali tam ponesrečili. Znamenja opominjajo mimoidoče, naj molijo za pokoj dušam ponesrečenih.

Chippingov pogled na leseno znamenje in opomin na njem ni bil nič prijeten. Skoraj jezno je začel lesti dalje in se polagoma spenjal po ozkem, kamenitem žlebu. Ko je prišel do vrha, se je postavil na rob in grmeče zaklical:

»Halo!«

»Halo,« mu je odgovoril miren ženski glas od tako blizu, da je preplašen skočil v stran. Počakal je malo, potem pa spregovoril:

»No, kaj je, ne vidim vas.«

Stopil je nekaj korakov po kameniti stezi.

»Tukaj sem,« se je zaslišal glas čisto blizu.

Chipping je sprva videl samo meglo, kakor pa je prihajal bližje, je začel razločevati obrise lepega, plavalaskega dekleta, v planinski obleki, v klobuku s peresom in z ruto okoli vratu. Sedela je na nizkem kamnu in držala v roki kosce kruha z gnatjo. Chipping jo je začuden gledal in dejal:

»Slišite, zdela se mi je, da nekdo kliče. Pa se vam ni kaj primerilo?«

»Ne, hvala. Ampak megla je dolgočasna, kaj ne?«

Zdaj je Chipping vprašal skoraj nejevoljno:

»Torej niste vi bili v nevarnosti?«

Dekle se je nasmejalo:

»Ne. Kaj vam morda ni tako prav?«

»Zakaj? Ravno nasprotno.«

»Ne bi smeli migati po tej megli. Bilo je neumno in neprevidno, da ste prišli.«

»Neumno!« je užaljeno ponovil Chipping.

»Slišal sem vašo klice, pa sem mislil, da vam trda prede.«

»Torej ste prišli, da bi me rešili?«

»Seveda,« je odgovoril Chipping napihnjeno.

»Morala bi se jeziti na vas. Kaj bi bilo, če bi bili spodrsnili. Taka neumnost! Od kod ste pa prišli?«

»Po kozji poti.«

»In ste prišli do sem v megli, da bi rešili mene, ki sem najbrž boljša planinka, kakor vi?«

»Zakaj ste pa potem prišli?«

»Neumnost! Klicala sem kar tako.«

Zdaj ga je dekle pogledalo globoko in se streslo:

»Srce mi zledeneva, če se zmislim, da bi bilj lahko treščili v to brezno. Res ste ravni naror, zraven pa čudovito. Vsekakor je lepo, da ste tu. Zdej ne bom več sama. Zakaj ne sedete?«

»Hm, da. Ime mi je Charles Edward Chipping.«

»Jaz sem pa Katarina Ellisova. Boste obloženi kruh? Imam jih dovolj.«

»Hval vam. Ravno sem lačen.«

Katarina je v šali dejala:

»Kar žal mi je, da nisem bila v nevarnosti.«

Tudi Chipping se je pošalil:

»Da, to ni lepo od vas.«

Z naglim pogledom je objel dekle v vsej njegovi mladosti in lepoti. Potem je nadaljeval:

»Ali ni za mlado dekle čudno, da je samo tukaj?«

»Oh, nisem sama. Dolgi imam prijatelje.«

»Jaz pa prijatelja. Peš hodiva po Avstriji.«

»Midve se pa voziva na kolesih.«

»Zares?«

Chipping ni mogel verjeti. Majal je z glavo in govoril:

»Nisem vedel, da tudi dame gonijo ta strašni stroj. Pa držite noge na eni in na drugi strani sedla?«

»Kaj mislite, da se vozim v ženskem sedlu?«

»Toda... hm... kaj pa vaša obleka?«

»Kaj ne veste, da delajo kolesa tudi za ženske?«

»Ne maram za to drvenje na kolesih. Človeška bitja niso ustvarjena za tako blazno brzino. A najbrž se vam zdi, da sem staroverski.«

»Staroverski moški mi ugajajo. Vzemite še kruh. Kar bo ostalo, bom spravila za kako silo.«

Katarina je zavijala ovrtnik svojega plašča, ker jo je začelo zebsti.